

Gifted

GATE

תוכנית הכשרה מלאה עבור מורים השואפים ללמד בכיתות המחווננים

חלק שלישי – טכניקות הוראה ואסטרטגיות למידה

Image by Freepik

Content prepared by Dr. Yehuda Hamovitz, Ron Vardi Center, Israel

Language edited by: Martin Svirchev & Zornitsa Staneva, ZinevArt Technologies, Bulgaria

Collaborators: Vida Drąsutė, Edita Rudminaitė, Goda Jocytė, Nojus Martynas Jokubaitis, VšĮ "eMundus", Lithuania

2023

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the National Agency. Neither the European Union nor National Agency can be held responsible for them.

creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/

תוכן העיניינים:

3	טכניקות הוראה ואסטרטגיות למידה
Error! Bookmark not defined.	כיתת המחוננים - הבנה ויישום
Error! Bookmark not defined.	הגישה ההוליסטית-קוגניטיבית
Error! Bookmark not defined.	להוראת תלמידים מחוננים
Error! Bookmark not defined.	הגישה החברתית והרגשית
Error! Bookmark not defined.	להוראת תלמידים מחוננים
Error! Bookmark not defined.	כיתת המחוננים
Error! Bookmark not defined.	כזירת התפתחות טבעית
10	בניית תכנית לימודים נאותה
Error! Bookmark not defined.	להוראת כיתות מחוננים
Error! Bookmark not defined.	"כישלון מוחלט"
19	משחק תפקידים היסטורי - פאזל
21	להוראה בכיתות מחוננים
31	הוראה משוחררת תוך כדי תובענות
33	פיתוח חוסן רגשי בקרב ילדים מחוננים
35	הכיתה כצוות
Error! Bookmark not defined.	שיעור פסיכו-פדגוגי
37	תלמידים כיחידים. דיאלוג מורה-מחונן
39	איפה זה כואב?
42	עבודה עם ההורים המחוננים
47	ניהול זמן של מורים

טכניקות הוראה ואסטרטגיות למידה

מבוא:

חלק זה מציג את החומרים הלימודיים והמתודולוגיים שמהם יוכלו בתי הספר והמורים להכיר את שיטות הלמידה וההוראה וגישות ואסטרטגיות המאפשרות להם לאמץ וליישם בכיתותיהם.

ההנחה הבסיסית של חלק זה היא שהמורה ייקח את הגישה התיאורטית שהוצגה וימצא איך להפוך אותה לשלו. אנו מאמינים שהוראה היא שפה חיה שכל משתמש ממציא את המילים, המשפטים והפסקאות שלו. חלק זה נועד להפוך להשראה לתהליך זה.

נושאים עיקריים הכלולים בחלק זה:

- ✓ כיתת המחוננים – הבנה ויישום.
- ✓ הגישה ההוליסטית-קוגניטיבית להוראת ילדים מחוננים.
- ✓ הגישה הרגשית החברתית להוראת ילדים מחוננים.
- ✓ כיתת המחוננים כזירת התפתחות טבעית.
- ✓ מבנה תכנית לימודים מתאים לילדים מחוננים.
- ✓ בניית השלד לתוכנית הלימודים.
- ✓ מנגנון וגישות בסיסיות בהוראה ולמידה של מחוננים.
- ✓ התאמת דרכי הוראה לנושאים ולתלמידים.
- ✓ אסטרטגיות למידה והוראה: הבנה התאמה ויישום.
- ✓ "כישלון מוחלט" – מפגש מכוון עם קשיי למידה לבניית יכולת וחוסן.
- ✓ משחק תפקידים היסטורי - להיות מורה מחונן.
- ✓ דגם המשקפיים הכפולים להוראה בכיתות מחוננים.
- ✓ התמצאות בכיתה לעומת התמצאות בתלמיד פרטני.
- ✓ ידע ומידע מול מיומנויות ויכולות.
- ✓ מודלים למיפוי וניתוח שיעור בכיתת מחוננים.
- ✓ יצירת גישה ותוכנית פדגוגית מלאה.
- ✓ הוראה משוחררת תוך כדי תובענות.
- ✓ פיתוח חוסן רגשי בקרב ילדים מחוננים.
- ✓ הכיתה כצוות – גישה פסיכו-פדגוגית.
- ✓ תלמידים כיחידים: דיאלוג המורה המחונן.
- ✓ תהליכים מקבילים – כיתת המחוננים וקהילת המורים.
- ✓ הצרכים הרגשיים של מחנך כיתת המחוננים.
- ✓ עבודה עם הורים ומשפחות של ילדים מחוננים.
- ✓ שאלת שאלות, ניהול זמן.

Image 1. Boy Studying and Reading His Book, a photo by RDNE Stock project, Pexels

כיתת המחוננים - הבנה ויישום

- ✓ כיתת המחוננים צריכה לכלול את האפשרות לתת מענה חינוכי מקיף למחוננים, תוך התמקדות באיכות החיים והצרכים שלהם.
- ✓ היכולת של כיתה זו, בתוך המסגרת החינוכית, לגעת אופטימלית בנושא זה נגזר מכמה ממאפייניו:
 - להיות כיתה בתוך בית הספר.
 - היכולת לייצר ראייה הוליסטית, המבוססת על ההבנה כי היבט קוגניטיבי מעורב בהיבט הרגשי.
 - ההזדמנות לעצב את כיתת המחוננים כמרחב פיתוח משותף לתלמיד הפרטי, לכיתה ולמורים.
- ✓ מחוננים מזהים על סמך היכולות וההישגים הקוגניטיביים שלהם. הציפיות העיקריות שלהם מהוריהם, מהמורים ומהסביבה שלהם מתמקדות בביצועים קוגניטיביים.
- ✓ ההיבט המרכזי ברוב תוכניות המחוננים הוא ההיבט הקוגניטיבי.
- ✓ ניסיונות לענות גם על הפן הרגשי באים לידי ביטוי לרוב במרכיבים חיצוניים של התוכנית, כמו סדנאות רגשיות או פגישות עם היועץ.
- ✓ אותם מרכיבים חשובים מבטאים מושג המפריד בין ההיבטים הקוגניטיביים והרגשיים.
- ✓ גישות מודרניות מדגישות את הסנכרון של שני ההיבטים.
- ✓ למחוננים יש כלים קוגניטיביים חדים כמו ביקורת, ספק ורציונליזציה. אותם כלים שלעיתים מובילים אותם להישגיהם הגבוהים ולהערכה מהסביבה.
- ✓ המחוננים מציגים את הכלים הללו בחזית המאבקים שלהם ולפעמים ככרטיס הביקור שלהם בעולם.
- ✓ הם משתמשים באותם כלים קוגניטיביים כדי להתמודד עם התחום הרגשי כמנגנון הגנה או כניסיון להבין את העולם.
- ✓ נטייה זו יוצרת לעיתים קרובות עיוותים בתקשורת הבין אישית.
- ✓ על ידי הבנת המנגנונים הללו, נוכל להבין אותם, המורה יכול להחליט מתי לאמץ מגמה זו ולהשתמש בכלי הנתיב הקוגניטיבי כדי לקבל גישה לזירה הרגשית שלהם, כלומר, פעמים רבות חסומה או מגודרת.
- ✓ המורה יכול להחליט מתי להתנגד למגמה זו ולנסות לעורר דיאלוג רגשי.

הגישה ההוליסטית-קוגניטיבית להוראת תלמידים מחוננים

הרעיון:

הוראה בכלל והוראת תלמידים מחוננים בפרט צריכה להפוך למטלה הוליסטית המשלבת את כל היבטיו של התלמיד, הפיזי והאישיותי. כך נוכל להתאים את הגישה הנכונה לכל תלמיד ולאפשר לתלמיד להביא את הדומיננטיות שלו, כישרונותיו ויכולותיו, בין אם אינטלקטואלית, התנהגותית או פיזית.

המפה:

המורה המוכשר יצייר סביב כל אחד מתלמידיו מפה הוליסטית, אותה ניתן לעדכן מעת לעת בהתאם להתפתחויות ולקשר טוב יותר עם התלמיד. יש לשרטט את המפה ביחס לתצפיות, עדויות מהיחס אליו והגישה מסביב אליו ואישיותו. מורה שונה עשוי לצייר מפות שונות סביב אותם תלמידים, אך ההבדלים הללו יהיו שוליים.

איור 3.1 מציג את 9 המרכיבים של הגישה ההוליסטית-קוגניטיבית להוראת תלמידים מחוננים

- ✓ פיזית ומוטורית גסה
- ✓ מוטוריקה עדינה
- ✓ חושיות
- ✓ עזרה עצמית
- ✓ שפה
- ✓ קוגניטיבי
- ✓ ריגשי
- ✓ חברתי
- ✓ רוחני

Image 2. The components of the holistic-cognitive approach to teaching gifted pupils.

כל רכיב מעלה שאלות להתבוננות, ניתוח ותשובות:

פיזית ומוטוריקה גסה : מבנה, מושג, נושא

האם התלמיד מאורגן יותר ויכול להתמקד בנושא או במושגים או שהוא יותר קופצני ולא ממוקד?

מוטוריקה עדינה : נושאים, תחומי עניין, מקורות

האם התלמיד יכול להעבור לנושאים ספציפיים, לפעמים מוכתבים, או דווקא חדשני וממוקד בעצמו בנושאים פנימיים. מהם הידע ומקורות הכוח שלו?

חושי : לגעת, לחבק, להתלכך, לעבוד פיזית

האם התלמיד משתמש בפיזיות שלו כדי להבין את העולם על כל ממדיו, או שמא הוא נמנע ממנו? מהן הסיבות להימנעות זו?

עזרה עצמית : למידה עצמית, השגת מידע, חוסן

האם התלמיד עצמאי בהתנהלותו, בהתנהגותו ובלמידה שלו? האם הוא יכול לשלוט בהשגת מידע? האם הוא עמיד בפני כישלון?

שפה : מונחים נפוצים, ניסוח, ביטוי

האם התלמיד מילולי? עד כמה הוא שולט בשפה המאפשרת לו להבין טקסט מורכב יותר?

קוגניטיבי : הבנת מצבים והכללה

האם התלמיד מודע לסביבתו? האם הוא יכול להכליל מהספציפי לכללי?

רגשי : פיתוח חוסן, סבלנות

מהן יכולותיו של התלמיד לשמור על רוגע, להכיל ולהיות סבלני למורה ולסביבתו? מהי היכולת שלו להבין, להראות ולחלוק רגשות?

חברתי : יכולת שיתוף, עבודה בצוות

מה היכולת שלו להיות חלק מקבוצה? להעביר, לשתף ולשתף פעולה עם סביבתו?

רוחני : פיתוח תפיסת העולם, ערכים

האם הוא רואה את כל התמונה? האם הוא מפתח מערכת של ערכים בונים?

הגישה החברתית והריגשית להוראת תלמידים מחוננים

הרעיון:

הוראה כמיכל לחמישה צירים של התנהגויות המאפשרים מיפוי התלמיד בניסיון להבין אותו ואת צרכיו במלואם. כל ציר מייצג תכונה חברתית ורגשית נוספת של התלמיד המשתלבת באדם שלם.

מודעות עצמית

קבלת החלטות אחראית

כישורי זוגיות

מודעות חברתית

ניהול עצמי

Image 3. Social and emotional learning.

מודעות עצמית:

האם הוא עסוק באיך שהוא נראה, מתנהג, נתפס על ידי אחרים?

קבלת החלטות אחראית:

האם הוא מקבל החלטות שמשרתות את האינטרסים שלי? האם הוא מודע לאינטרסים שלו?

כישורי יצירת יחסים:

כיצד הוא מתקשר עם עמיתים, עם הסובבים (שעשויים להיות נחותים ממנו מבחינה אינטלקטואלית) ועם מקורות סמכות?

מודעות חברתית:

האם הוא מודע לסביבתו? האם הוא מודע לציפיות ממנו? מה הוא עושה עם הציפיות האלה:

ניהול עצמי:

האם הוא מסוגל להתמודד עם חובות ואחריות יומיומיות? מה חסר לו כדי להיות מסוגל?

כיתת המחוננים כזירת התפתחות טבעית

הרעיון:

כיתת המחוננים היא מרחב בטוח להתפתחות הטבעית של התלמידים המחוננים. בסביבה טבעית התלמיד צריך להרגיש חריג, לא מתייג, בדומה לאחרים, מוערך על ההישג ולתת את האפשרות להביא את כל יכולתו של הפוטנציאל שלו.

8 מרכיבים שכדאי לחשוב עליהם :

1. הכיתה מהווה מרחב להתפתחות משותפת לכל הצדדים, הן לתלמידים והן למורה.
2. זהו מקום בו הצמיחה משותפת ונשענת על תלות הדדית.
3. מרחב שבו כולם - תלמידים ומורים - לומדים ולא רק חומר לימוד. הם לומדים על עצמם ועל החיים כפרטים, צוות, כיתה וחברה.
4. כיתת מחוננים צריכה להיות מרחב של פתיחות ואמון – זהו אתגר כשמדובר במחוננים שהם תמיד ביקורתיים, מפוקפקים ולעיתים חשודים.
5. הכיתה צריכה להיות הזדמנות לחוות אמון בסביבה מוגנת.
6. עבור המורה זוהי "דלת פתוחה בכיתה" הנותנת הזדמנות להתבוננות, להעריך, להנחות ולתת משוב.
7. המחוננים והמורים מתבוננים, מתבוננים, מעריכים ושופטים כל אחד ללא הרף, הכיתה צריכה להפוך למקום בטוח להבין אותו וללמוד ממנו.
8. הכיתה היא מקום שבו כולם עלולים לטעות, המחוננים והמורה. הלמידה שם היא על מה אנחנו עושים עם הטעות או הכישלון ואיך אנחנו מחלצים למידה.

בניית תכנית לימודים נאותה להוראת כיתות מחוננים

מהות:

בניית תכנית לימודים הולמת להוראת התלמידים המחוננים היא שלב חיוני בבניית הסביבה המעשירה בה יוכל התלמיד המחונן לפרוח. תשומת לב משמעותית למבנה, לשלד ולמנגנון של תכנית הלימודים תבטיח את הצלחת תכנית הלמידה, התלמידים והמורים. תוכנית לימודים מובנית היטב היא גורם הצלחה מרכזי לבית הספר ולתוכנית.

מבנה תכנית לימודים לכיתות מחוננים:

- ✓ תכנית הלימודים תיבנה במעורבות המורים בכיתות המחוננים וכן מדריכים פדגוגיים ודמויות רלוונטיות נוספות.
- ✓ תכנית לימודים המשלבת תוכן וסגנונות הוראה על מנת לספק העשרה, העמקה והרחבה.
- ✓ שילוב של למידה בצוות עם למידה אישית.
- ✓ יצירת חווית למידה מאתגרת, המתאימה לרמת התלמידים ולהיקף הידע והרלוונטיות עבורם. תכנית הלימודים צריכה לאפשר העמקה, גישור מורכבות בין תחומים שונים ולכוון לקידום יצירתיות, סקרנות וספק.
- ✓ יצירת הדרך לשותפות ומעורבות פעילה של התלמיד – שיתוף בבחירת תוכן לימודי ו אופן העברתם אליו והפיכתו לשותף מלא בתהליך הפדגוגי.
- ✓ התאמת התכנים הנלמדים לפרט ולכיתה, מבחינת האצה, היקף ואופן הצגתם.
- ✓ שילוב ההורים כשותפים לתהליך החינוכי במסגרת כיתות המחוננים מבחינת קבלת החלטות הדדית, תמיכה, עדכון ומעורבות כללית.
- ✓ הכללת מודלים פוטנציאליים לחיקוי בתוכנית הלימודים.

Image 4. Laughing Children, a photo by Iqwan Alif, Pexels

בניית שלד בסיסי לתכנית לימודים:

1. השלד ייבנה תוך שילוב תהליכים רגשיים וחברתיים וכן התייחסות לערכים וחשיבותם, לתת מענה להמשכיות משנה לשנה תוך שילוב תכנים ממדעי הרוח והאמנות .
2. השלד ייבנה כספירלה רב שנתית, על ידי הצוות החינוכי של בית הספר עם המדריך הפדגוגי. התוכנית תתייחס להפצת תכנים ומיומנויות בכל תחום גיל, על מנת לאפשר חשיפה מרבית לילדים המוחננים.
3. השלד ייבנה לפי הפרמטרים הבאים:
 - א. תכנים ומיומנויות רצויים התואמים את הצרכים והעניין של המוחננים והזדמנויות הלמידה שאנו רוצים להציע.
 - ב. בכל שכבת גיל המוחננים צריכים להיחשף לכל התחומים, המדע. הומניסטי ואמנות.
 - ג. בתיאום בין כיתת המוחננים בבית הספר הרגיל ובית הספר למוחננים אליו הם הולכים פעם בשבוע.
 - ד. תיאום בין שכבות הגיל ליצירת רב שנתי חינוכי.
 - ה. תיאום בין הכיתות בבית הספר לבין גורמים ותוכניות חיצוניות כמו סמינרים אקדמיים, תוכניות העשרה וכו'.
- ו. שילוב תכנית הלימודים בתכנים רב תחומיים ותוך תחומיים כדי לענות על סקרנות המוחננים.
- ז. מיומנויות של המאה ה-21 לצד רטוריקה, לוגיקה ופילוסופיה.

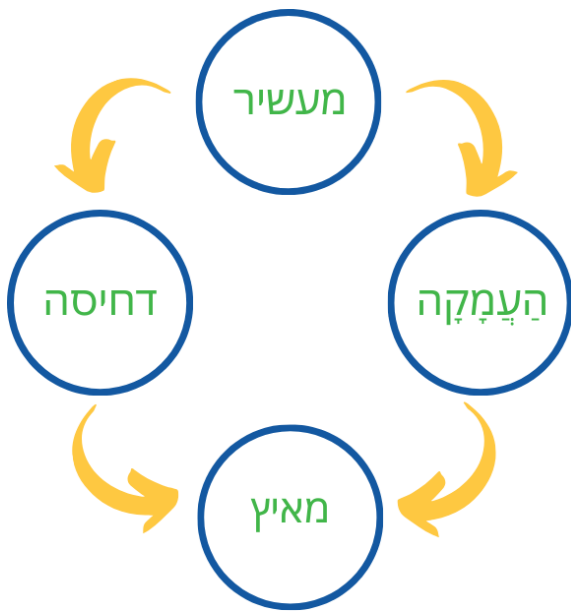

Image 5. Four characteristics of gifted teaching.

נושאים, כלים ומנגנון ההוראה :

ארבעה מאפיינים להוראת מחוננים :

- ✓ מעשיר - להחיות חומרים כדי להפוך למעניינים.
- ✓ העמקה - המשך לפרטים, מוטיבציה ומושגים.
- ✓ האצה - הגברת קצב הלמידה כדי להתאים את היכולות.
- ✓ דחיסה - מידע נוסף ופעילויות למניעת שעמום.

מנגנון וגישה בסיסית להוראה ולמידה של מחוננים:

1. כל כיתות המחוננים מחנכות למצוינות אקדמית וחברתית.
 - א. מאפיינים קוגניטיביים של תלמידים מחוננים מחייבים התאמת דרכי הוראה בכיתה בכל תחומי הדעת ובכל המקצועות הנלמדים.
 - ב. תכנית המחוננים תתייחס לכיתת המחוננים כקהילה בעלת צרכים רגשיים וחברתיים ייחודיים.
 - ג. תכנית המחוננים תעודד את התלמידים לבטא את כישרונותיהם במעורבות ועשייה חברתית וקהילתית ותכוון להרחיב את מעגלי השייכות וההשפעה של התלמידים.
2. הצוות החינוכי נדרש להכיר כל אחד מתלמידי הכיתה. במידת הצורך, בדיאלוג עם התלמיד ובתיאום עם הוריו.

התאמת שיטות הוראה לנושאים ולמאזינים:

1. למידה עצמאית אישית.
2. בחירה וסימון נושאים תוך תחומיים מאתגרים בעלי חשיבות משמעותית.
3. ארגון השיעורים ויחידות ההוראה סביב בעיות, אתגרים ושאלות הדורשים מהתלמידים לחשוב וללמוד בצורה יצירתית.
4. גיוון וגמישות בשיטות הוראה ביום יום.
5. מעורבות מפורשת בפיתוח והקניית מיומנויות ואסטרטגיות למידה, מיומנויות מטה-קוגניטיביות והכוונה עצמית של הלומד.
6. בחירת שיטות הוראה המטפחות מיומנויות בינאישיות בכל תחומי הידע.
7. עצירות בנושאים – לצד פעילויות משתנות בקצב מהיר, יש להקפיד להתעכב בנושאים משמעותיים וכבדי משקל.
8. שימוש בהערכה חלופית – הוספת מרכיבי הערכה הדורשים תרומה אישית, חשיבה ואתגר מסדר גבוה.
9. למידה מחוץ ללימודים, טכנולוגיה ולמידה מבוססת מקוונת.

אסטרטגיות למידה והוראה: הבנת התאמה ויישום

הרעיון:

- ✓ הגישה המקצועית לפתרון כל סוגיה והתמודדות עם כל דילמה היא קיום אסטרטגיה איתנה, מושכלת והולמת המבוססת על החזון של מעצב האסטרטגיה או הישות שהוא חלק ממנה.
- ✓ אסטרטגיה בנויה היטב, באופן כללי, חיונית ליצירת תוכניות עבודה שיתמכו באסטרטגיה ובחזון ויאפשרו השגת היעדים והעניין הנגזרים מהם.
- ✓ אסטרטגיות למידה עושה שימוש עם כל הידוע על התפתחות אינטלקטואלית והתנהגותית של מחוננים, כמו גם ידע נרחב על תהליכי למידה וקוגניציה שישולבו בפרקטיקות לשימוש המורים בזמן בניית השיעורים שלהם בין אם ליחידים, צוותי עבודה של כיתות שלמות.
- ✓ אסטרטגיות הוראה מתכללות לנו את כל מה שאנחנו יודעים על הוראה, שיטות עבודה וטכניקות מומלצות לבניית אסטרטגיה, לגבי איך לגשת לנושא מסוים, מופשט או מוחשי, ולאפשר חלוקה לשיעורים, מפגשים, משימות ותרגילים.

התאמת אסטרטגיות להוראת תלמידים מחוננים:

- ✓ הפרקים הבאים מציגים שיטות עבודה וגישות מומלצות, מכלילים אותן ומתאימות אותן לכלי לבניית אסטרטגיית למידה והוראה נאותה עבור תלמידים מחוננים.
- ✓ זהו ניסיון להניח את היסודות המקצועיים לתחום ההוראה המודרנית בכלל ולהוראת כיתות מחוננים בפועל בפרט.

Image 6. Woman Reading A Book To The Children, a photo by Yan Krukau, Pexels

”כישלון מוחלט”

מפגש מכוון עם קשיי למידה לבניית יכולת וחוסן

הרציונל:

- ✓ מחוננים מפתחים בגיל בית הספר היסודי תפיסה עצמית מוצדקת של בעלי יכולות למידה גבוהות יותר. תפיסה זו מבוססת על היקף ההצלחות והמשוב מסביבתם.
- ✓ בית הספר התיכון הוא המקום הראשון בו הם יכולים לחוות קשיים ואף כישלונות בהתמודדות עם הלמידה האקדמית.
- ✓ חוויה זו פוגשת אותם ללא החוסן הנדרש ועלולה להוביל להתנהגויות מייאשות ואף הימנעות.
- ✓ כישלונות אלה עשויים להפוך לניסיון בעיצוב להתנהגות בוגרת, חוסן וחוזק.

מטרות שיטות ההוראה:

- ✓ פיתוח יכולות וחוסן המאפשר התמודדות עם קשיים וכישלונות.
- ✓ פיתוח יכולות עבודה בתנאים לא בטוחים.
- ✓ פיתוח מיומנויות מטה-קוגניטיביות.
- ✓ בניית סביבה כיתתית בה קשיים וכישלון אינם קשורים ל”לא להיות מספיק חכם”.

עקרונות בסיסיים של שיטות ההוראה:

- ✓ התמודדות עם הקשיים והכישלונות.
- ✓ עבודה בתנאים לא ברורים.
- ✓ למידה מטפחת אקלים בכיתה.
- ✓ עבודה על רפלקציה ומיומנויות מטה-קוגניטיביות.

התמודדות עם הקשיים והכישלונות:

- ✓ מתן משימות קשות מאוד.
- ✓ הנחייה שלמה או חלקית.

- ✓ הדגש טעויות - אבל לא האדם הטועה.
- ✓ מפרט הקושי.

עבודה בתנאים לא ברורים:

- ✓ משאירים שאלות פתוחות ולא פתורות.
- ✓ המורה נמנע מלהתייחס לתשובות ולפתרונות.
- ✓ תרגול טכניקה להשגת פתרון מבלי להבין אותה (כמו במתמטיקה).
- ✓ הדגמה של תרגיל ופתרון על ידי המורה.

למידה מטפחת אקלים בכיתה:

- ✓ מתן לגיטימציה לאי הבנה או לקשיים.
- ✓ מתיחת ביקורת על התנהגויות פטרוניות, סנוביות ומתנשאות.
- ✓ לומדים מטעויות.
- ✓ פיתוח מיומנויות שונות ללא מענה.

עבודה על רפלקציה ומיומנויות מטה-קוגניטיביות:

- ✓ העברת מטלות לימוד עצמי ובהמשך הרהור על התהליך ולא על התוצאות.
- ✓ שיתוף בשיקולים פדגוגיים באשר למטלות שניתנו.
- ✓ למידה הדדית לפני בחינה.

Image 7. Learn from Failure.

משחק תפקידים היסטורי – פאזל - Jigsaw

מטרות תרגול ההוראה:

- ✓ למידה משמעותית ומאתגרת
- ✓ תגובה לריבוי האינטליגנציות ולהיקף התפקידים בכיתה.
- ✓ הזדמנות לעבודה קשורה בין מחוננים - טיפוח היבטים חברתיים.
- ✓ מענה לצורך המחוננים באוטונומיה.

Image 8. Photo of Four Girls Wearing School Uniform
Doing Hand Signs, a photo by 周康, Pexels

העיקרון הבסיסי של ההוראה:

- ✓ התלמידים עובדים בצוותים, עורכים מחקר ויוצרים ידע סביב הנושא הנבחר.
- ✓ בעל משימה משמעותית - מחשבה ומסודרת.
- ✓ המשימה דורשת עיבוד מסובך של נתונים וידע.

החידוש:

- ✓ בשלבים הראשונים התלמידים עובדים על תת-נושא בצוותים.
- ✓ בשלב השני תלמידים מהצוות המקורי חילקו מחדש לצוותי אינטגרציה את ההתמודדות עם כל היקף הנושא. ראה תרשים למטה.

דרושה הכנה:

- ✓ בחירת הנושא שיהווה בסיס למשימה.
- ✓ הגדרת המטרה ומטרות המשימה.
- ✓ חלוקת המטלה למשימות משנה שיועברו לצוותי השלב הראשון השונים.
- ✓ חלוקת התלמידים לצוותי השלב השני, לאחר בחינה מדוקדקת והעברת מטלות המשנה המתואמות הנחשבות.

אופן הפעולה - 13 רכיבים:

1. פרולוג והקדמה של נושא או נושא.
2. חלוקת כיתה לקבוצות שלב א'.
3. מחקר צוות והבנת מטלות המשנה.
4. צוותים מתארגנים - חלוקת אחריות.
5. המשימה הושקה.
6. תהליך עבודה - צוותים עובדים כדי לספק.
7. משימת משנה הושלמה.
8. הכיתה מחולקת לקבוצות שלב ב'.
9. כל חבר צוות מביא ידע ספציפי המגיע מצוות המשנה שלו.
10. שלב שני עבודת צוות להשלמת השלב האחרון של המשימה.
11. המוצר הסופי משולב ומסופק על ידי כל צוות.
12. הבנה כללית וניתוח של תוצאות ותהליך.
13. הערכה כללית על מסירה - תהליך ותוצאות.

דוגמה – MODUS OPERANDI

Image 9. An example of possible Modus operandi.

מודל המשקפיים הכפולים להוראה בכיתות מחוננים

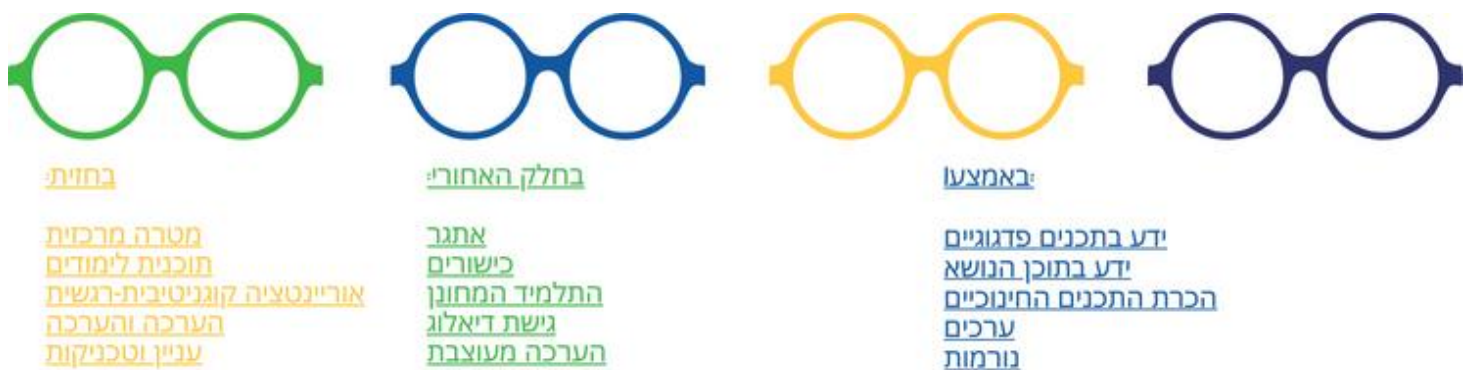

Image 10. The dual glasses model.

הרעיון:

בבניית תכנית למידה, האם במהלך שיעור חד פעמי יש צורך להסתכל על המצב דרך שלושה זוגות משקפיים תוך התמקדות בשלושה מיקומים שונים המשתלבים בסצנה אחת.

בחלק האחורי:

- ✓ אתגרים - מה הם? מה ההשפעה שלהם?
- ✓ מיומנויות - אילו מיומנויות נדרשות? האם הם זמינים?
- ✓ התלמידים - מי הם? מהם המאפיינים והתכונות שלהם?
- ✓ גישת דיאלוג - מה צריך כדי לדבר?
- ✓ מוערכים התנהלות והצלחה?

באמצע:

- ✓ ידע בתכנים פדגוגיים - קיים או צריך לרכוש?
- ✓ ידע בתוכן הנושא - קיים או צריך לרכוש?
- ✓ ידע בתכנים החינוכיים - קיים או צריך לרכוש?
- ✓ ערכים - מהם הערכים הרצויים להטמעה?
- ✓ נורמות - מהן הנורמות הרצויות להטמעה?
- ✓

בחזית:

- ✓ מטרה מרכזית - מה החשיבות של לימוד נושא זה?
- ✓ תכנית לימודים - מהי האסטרטגיה להצליח?
- ✓ יחסים קוגניטיביים-רגשיים - האם הם נלקחים בחשבון?
- ✓ נמדדת הצלחת התלמידים והמורה?
- ✓ תחומי עניין וטכניקות - אילו תחומי עניין הועלו וטכניקות שנעשה בהם שימוש.

התמקדות בכיתה לעומת התמקדות בתלמיד

הדילמות:

- ✓ הצורך להסתכל על כל התלמידים כשווים למרות שהם לא.
- ✓ בכיתה המחוננים, כמו בכל הכיתות יש תלמידים טובים יותר ופחות טובים.
- ✓ הצורך לטפח סקרנות, ביטחון ופוטנציאל בקרב החלשים.
- ✓ הצורך להימנע משעמום בקרב החזקים תוך כדי התמודדות עם השבוע.

התרגול בכיתה המחוננים:

- ✓ העדפת עבודת צוות ואינטראקציה חברתית.

- ✓ יצירת סביבה בטוחה על ידי טיפוח כבוד וחמלה.
- ✓ יצירת ההבנה של "הגלגל הגדול" - לפעמים אתה למעלה ולפעמים אתה בתחתית, וזה תמיד יקרה.
- ✓ אתה, כמורה, לא יכול לספק את כולם כל הזמן!! תמיד יהיה מישהו שלא מרוצה, ואלה החיים האמיתיים.
- ✓ המורה אינו סופרמן ואינו בתחרות מי יותר חכם.

ההבדל בין מבוגר לילד (וללא קשר לגיל) הוא שהמבוגר סוף סוף מבין שלא כולם יאהבו אותו וזה בסדר!

ידע ומידע מול מיומנויות ויכולות

העיקרון הבסיסי:
קל לשלוף ידע ומידע ונגישים.
ללמד מיומנויות ולבנות ולטפח יכולות.

פירמידת למידה

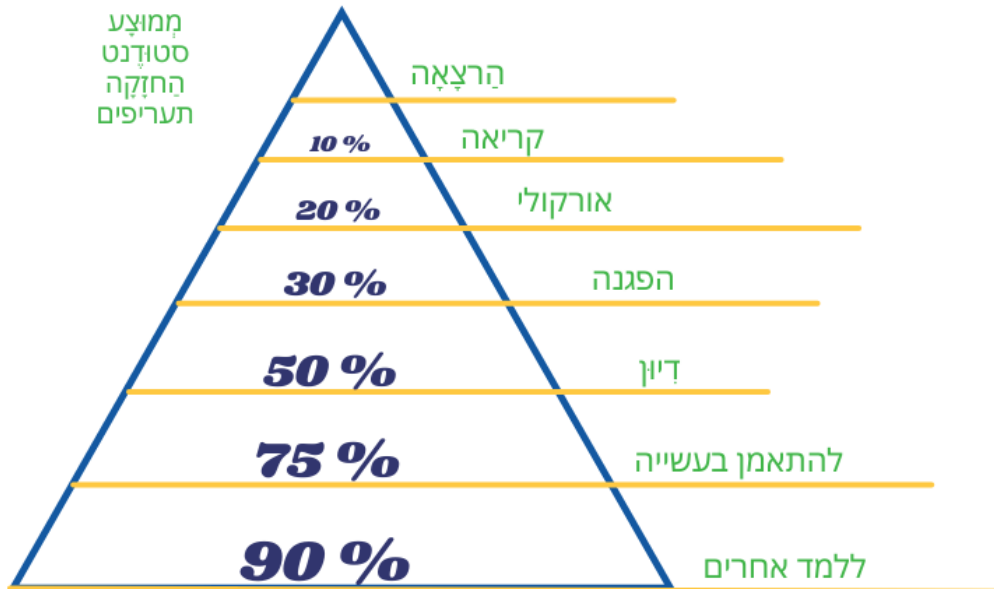

Image 11. The Learning Pyramid showcasing the average student retention rate

התרגול בכיתת המחוננים:

- ✓ ידע עצום ורחב מועדף על פני ידע מינימלי עם קדוח עמוק לפרטים.
- ✓ "יופי של הסיפור" - השתקפות ורגשות המבוססים על הפרטים ולא על הפרטים בלבד (למשל היסטוריה). המחוננים יצטרכו להוכיח את דבריהם על ידי התייחסות לפרטים.
- ✓ גישת הזהב - המחונן כחניך לומד איך לעשות את העבודה מהמאסטר.
- ✓ למידה צולבת - חיבור נושאים חדשים לנושאים שנלמדו לפני או שנלמדו עם מורים אחרים במקצועות אחרים או בקשר לאירוע הווה, עתידי או היסטורי.

מודל למיפוי ולניתוח של שיעור בכיתת מחוננים

Image 12. Model for mapping and the analysis of a lesson in gifted class.

מהות:

שיעור מנוסח מצוין הוא זה שנבנה על ידי רבדים שניתנים למדידה. היכולת לגבש את כל השיעור וחלקיו ולפזרם על טבלה שאפשרה בקרה על התנהלות ולאחר מכן הערכה.

השוואה בין פתרון בעיות יצירתי, חקר ולמידה מבוססת
בעיות

ממד	פתרון בעיות יצירתי	חקר	למידה מבוססת בעיות
איפיון הבעיה	התחל בשיחה דרכה יבינו התלמידים את הבעיה	התחל בהצגת בעיה חשיבתית	התחל בהצגת בעיה המגיעה מהחיים עצמם
תפקיד המורה	מאפשר תהליך קבוצתי	מעמיד שאלות	מאמן מטא-קוגניטיבי
תפקיד הלומד	יצירת תובנות על ידי העלאת רעיונות	יצירת תובנות על ידי שאלת שאלות, איסוף מידע וניתוחו	יצירת תובנות על ידי חקירה מטא-קוגניטיבית ומדעית
יישומיות או המשך למידה	יצירת יישום לפעולה	יישום לקונספציה	יישום להבנת העולם

Image 13. The comparison matrix of 3 of the known key teaching strategies

ניתוח טבלה של שיעור - לפני השיעור

בניית טבלה, הבונה את הנושא והתנהלות לפני, תוך כדי ואחרי השיעור ביחס לטכניקות, לזמן ולאמצעי ההוראה בהם נעשה שימוש. בדרך זו ניתן להעריך את כל הרכיבים של הטבלה לצורך פיתוח נוסף.

לפני השיעור

	טכניקה	זמן	אמצעי	הערכה
בחירת נושא				
לפני השיעור				
מהלך השיעור		90 דקות		
אחרי השיעור				
הערכה				

Image 14. Table that outlines the subject and conduct before, during, and after class in relation to the techniques used, the time allocated, and the teaching methods employed.

ניתוח טבלת שיעור – בכיתה

בניית טבלה, בניית שיעור על ידי תיאור מקדים של המשימות, חלוקת המטלות, עבודת הצוות הדרושה והדרך להצגת תוצאות ביחס לטכניקות, לזמן ולאמצעי ההוראה בהם נעשה שימוש. בדרך זו ניתן להעריך את כל הצירים של המטריצה לצורך פיתוח נוסף.

במהלך השיעור - 90 דקות

	טכניקה	זמן	אמצעי	הערכה
הצגת הנושא				
חלוקת משימות				
עבודת צוות				
הצגת תוצאות				
הערכה				

Image 15. Table that outlines the lesson by preliminarily describing the tasks, dividing the assignments, detailing the teamwork needed, and specifying the way to present results.

יצירת גישה ותוכנית פדגוגית מלאה

הקשר :

- ✓ ללמד ילדים מחוננים זה מקצוע. צוות המורים של כיתות המחוננים צריך להתמחות בכך ממשיך ללמוד ולהעמיק את הנושא.
- ✓ הנושאים העיקריים שדברים צריכים להתאמן עליהם :
 - מאפייני המחוננים וזיהוים.
 - היבטים קוגניטיביים של ילדים מחוננים.
 - היבטים רגשיים וחברתיים של ילדים מחוננים.
 - הקשר המחונן עם סביבתו : מורים, הורים, אחים ומסגרות חינוכיות נוספות.
 - פדגוגיה מיוחדת.
 - ערכי רווחה חברתית.
 - פיתוח חשיבה יצירתית.

עבודה

מודל משולב ליצירת פדגוגיה ישירה למחוננים:

(ג'ואן מייקר 1982 - מחודש)

תוכן:

- ✓ פישוט
- ✓ מורכבות
- ✓ ללא תוכנית הלימודים מחייבת
- ✓ החיים בעצמם
- ✓ התארגנות מחדש ללמידה
- ✓ ערכים
- ✓ נושאים מהעולם האמיתי
- ✓ תוכן שנבחר על ידי התלמיד
- ✓ סביבת למידה

Image 16. Man looking at the board, a photo by Startup Stock Photos, Pexels

תהליך:

- ✓ חשיבה מורכבת
- ✓ שיטות מחקר של מומחים
- ✓ הרכבת השערת מחקר
- ✓ למידה באמצעות מחקר
- ✓ ניסוי עצמי פתוח
- ✓ קצב למידה גמיש
- ✓ הרהור ולימוד
- ✓ התלמידים בוחרים תהליך
- ✓ מגוון והגוונה

סביבת למידה :

- ✓ קבלה
- ✓ מורכב
- ✓ גמיש
- ✓ ניידות גבוהה
- ✓ עצמאות
- ✓ מתרכז באישון
- ✓ פתיחות
- ✓ צוותים בארגון גמיש

תוצאה :

- ✓ קהל אותנטי
- ✓ הערכה, הערכה ומשוב
- ✓ התלמיד בוחר את התוצאה
- ✓ גיבוש ושינוי
- ✓ מגוון והגוונה

הוראה משחררת תוך כדי תובענות

הרציונל:

- ✓ אין טעם בהוראה פרונטלית.
- ✓ דגש על תהליך ולא על צבירת ידע.
- ✓ המורה כמנחה של תהליכי למידה.
- ✓ יצירת תהליך למידה דינמי המתקדם בהתאם לכיתה והמורה כאחד.

המטרות:

- ✓ למידה עצמאית וקבלת אחריות על התוצאה.
- ✓ טיפוח סקרנות וחדוות הלמידה.
- ✓ פיתוח מיומנויות ויכולות למידה - מחקר, ניתוח, תשאול, כתיבה אקדמית מבוססת עובדות.
- ✓ גיבוש תפיסת עולם מנומקת ומבוססת בנושאים שונים והבנה טובה יותר של מורכבות העולם.

עקרונות בסיסיים:

- ✓ הוראה משוחררת - המורה כמדריך ולא כמנהיג.
- ✓ הוראה תובענית – ציפיות גבוהות ולמידה עצמית.
- ✓ יצירת תרבות פנימית כיתתית - המורה אינו הבעלים הבלעדי של הידע. הכיתה לוקחת אחריות על הלמידה.

שיטת פעולה:

עיצוב תכנית הלימודים ובחירה
נושאים וחומרים

תהליך הוראה 1 - למידה עצמית

תהליך הוראה 2 - נפוץ ו
שיחה משותפת

הדגמה של הבנה

התארגנות - חלל, זמן וטכנולוגיה

הערכה מנוסחת

Image 17. Example of Modus Operandi

פיתוח חוסן רגשי בקרב ילדים מחוננים

המהות:

- ✓ אחד הרעיונות המרכזיים מאחורי "תגובה רגשית" הוא שחלק מתפקידו של המורה הוא לעזור למחוננים לפתח חוסן רגשי ונפשי.
- ✓ איך להתמודד עם המשימה העצומה הזו? אין מתכון.
- ✓ אנו יכולים לסמן שורה של מסרים של חוסן רגשי. בהקשר הספציפי של המחוננים, כדאי לחשוב כיצד ניתן לחלוק את המסרים הללו עם הכיתה.

המסרים הם:

- ✓ ריבוי נקודות מבט: פיתוח התחושה שנקודת המבט של התלמיד היא רק אחת מני רבות אפשריות, חשוב להבין אותה על מנת לפתח יחסים עם אחרים.
- ✓ ההבנה שכל חוויה היא זמנית ומשתנה: ההבנה של שטף החיים, של עבר-הווה ועתיד, ידע וניסיון מצטברים כדרך להתפתחות.
- ✓ ידידותיות והומור: למתן את הרצינות המאפיינת לעתים קרובות את המחוננים, להאיר ולהתלוצץ על דברים כאמצעי להתמזגות בחברה החיצונית.
- ✓ ראה את החיובי: מחוננים כאנליטיים נוטים לחפש את השלילי, הסוטה והשגוי. יש לאזן נטייה זו עם חוויות הפוכות.
- ✓ כוח היחד והשייכות: הפרט אינו יכול לספק את צרכיו בלבד. אנחנו צריכים את האחר, שיתייחס אליו. המחונן צריך לחקור שפה משותפת עם הסביבה לחוות שייכות.
- ✓ כוח ההשפעה: למחוננים יש את היכולת והנטייה לתפוס את "התמונה הגדולה" ולפעמים להרגיש נחיתות, חסרי אונים ויאוש באמצעות אותן "תמונות גדולות". סיפור דוד נגד גוליית הוא נושא מרכזי שבו הנחות עם חוכמתו מביס את הרוע.
- ✓ דרכים מרובות להתקיים בעולם: מחוננים נוטים לראות את עצמם כבלתי סדירים ומוזרים לחברה. הם נוטים להיות מופנמים. הם זקוקים להדרכה כדי לצאת אל העולם ולהיות חלק ממנו תוך שימוש בחוזקותיהם כדי להפוך לחברים שווים ומשפיעים בקהילה שלהם.

Image 18. Group of Children Looking at Animal Skull, a photo by cottonbro studio, Pexels

Exploring the outer world

Image 19. David and Goliath. Picture taken from <https://www.osagame.com/2019-9-16-david-and-goliath/>

David vs. Goliath

הכיתה כצוות – שיעור פסיכו-פדגוגי

בתי ספר נוטים להפריד בין הזירות המשמעותיות:

- ✓ זירת ההוראה והחינוך : נתפסת כקוגניטיבית, אינטלקטואלית ומקצועית ונמצאת באחריות המורה בכיתה.
- ✓ הזירה החברתית-רגשית : נתפס כמשהו נוסף לזירה הראשית המקצועית ונמצא באחריות מחנכת הכיתה, יועצת בית הספר ופסיכולוגית בית הספר.

הגישה הפסיכו-פדגוגית טוענת:

- ✓ הפרדה בין שתי הזירות בלתי אפשרית ועל המורים בכיתה להיות מודעים ולשלב בין שתי הזירות בכל מפגש עם התלמידים. אצל המחוננים הצורך הזה הופך משמעותי ומכריע יותר.
- ✓ להפריד את יחסי הגומלין בין המחוננים עצמם ובינם לבין המורים אלא להתמודד יחד על ידי גישה להוראה כעבודת צוות שבה הנושא המקצועי קשור ברגשות הצוות כלפיו ובדרך ההתמודדות עם אותם רגשות.

לפני, במהלך ואחרי השיעור:

- ✓ לפני השיעור – חשיבה על ההיבט החברתי-רגשי תוך כדי בניית השיעור.
- ✓ במהלך השיעור – ניהול שיחה חברתית-רגשית עם המחוננים סביב הנושא המקצועי.
- ✓ לאחר השיעור – רפלקציה, ניתוח, מסקנה והכלה.

לפני השיעור : חשיבה על ההיבט החברתי-רגשי תוך כדי בניית השיעור :

- ✓ מה מרגישים המחוננים ביחס לנושאים הנלמדים?
- ✓ איך הם ירגישו עם החומר החדש?
- ✓ מה הפערים בין המחוננים בכיתה? איך סוגרים?
- ✓ מה היו האירועים המשמעותיים השבוע, והשפעתם?
- ✓ איך אני, המורה מרגיש, עם המקצועות הנלמדים?
- ✓ מה צריך להיות היחס בין הוראה ללמידה עצמית?

✓ האם עלי להשתמש בלמידה אישית או ציוותית?

במהלך השיעור : ניהול שיחה חברתית-רגשית עם מחוננים סביב הנושא המקצועי.

Image 20. People Looking at Laptop Computer, a photo by Fox, Pexels

✓ שיחה רגשית צריכה להיות חלק מהשיחות בכיתה.

✓ מאפשר שיחה רגשית ספונטנית על נושאים שנלמדו.

✓ המורה הוא חלק מהשיחה הרגשית והופך למודל לחיקוי כיצד להתמודד איתה.

✓ השיחה הרגשית היא חלק מכריע בתהליך הלמידה ולא תופעת לוואי.

לאחר השיעור : רפלקציה, ניתוח, מסקנה והכלה.

✓ המורה, תוך כדי ניתוח איך היה בכיתה, לא מתמקד בשאלה האם הצלחתי לדבר על כל הנושאים שתוכננו, אבל במקביל לשאול איך הצלחתי לתכלל את הרגשות בכיתה.

✓ המורה צריך לשאול את עצמו האם הוא מרוצה מהתוצאה, מהיכולת שלו להתמודד עם השאלות שנשאלו ועם סערות הרגש הבלתי פוסקות המצטברות.

תלמידים כיחידים, דיאלוג מורה-מחונן

המהות:

- ✓ השיחה עם המחוננים, גם בנושאים המשותפים לתלמידים שאינם מחוננים, צריכה להתנהל אחרת.
- ✓ מעמד המורה אינו של הורה למחצה, שהוא חזק יותר ושולט במשאבים, אלא יותר של עמית שמחליף מחשבות וניסיון.
- ✓ הדיאלוג צריך להיות של שני אנשים משכילים השואפים יחד להשיג מטרה כלשהי המורה והמחונן באותה סירה.
- ✓ שיחה על למידה והישגים אקדמיים הופכת לחקירה עצמית על החיים, התפתחות ועתיד.

שיחה טובה צריכה להיות בעלת המאפיינים הבאים:

- ✓ אין שולט, אנחנו שווים.
- ✓ ניסיון הדדי לחקור את העולם הפנימי של המחונן.
- ✓ היחסים המשמעותיים למחוננים: החברה, המחויבויות, המחשבות והרגשות, חברים, משמשים כנקודת התייחסות מרכזית.
- ✓ נוגעת ברגשות, בכמות ובעומק הנכונים, במישרין או בעקיפין.
- ✓ ניווט בין הזדמנויות, סיכויים, ציפיות ורצונות.
- ✓ מומלץ להשתמש בטכניקת ניתוח זו בשיחה SWOT.

Image 21. S.W.O.T. Analysis chart

איפה זה כואב? הצרכים הרגשיים של מחנך כיתת המחוננים

המהות:

Image 22. Woman Sitting in Front of laptop, a photo by energpic.com, Pexels

- ✓ מורים בכיתות מחוננים חווים פעמים רבות הצפה רגשית ולעיתים אף מצוקה. לא קל להיות מורה בשיעורים הללו.
- ✓ כמו שמחוננים זקוקים לתמיכה רגשית מתמדת, גם מורים בכיתות אלה זקוקים לה.
- ✓ באחריות מערכת החינוך לוודא שהם מקבלים זאת.
- ✓ במקביל קבוצת אוורור תוך-בית ספרית, בין המורים, שימושית מאוד לטווח הקצר.
- ✓ התמודדות עם הצד הרגשי של הוראה בכיתות מחוננים צריכה להיות חלק אימננטי מהכשרת מורים אלה.

אמצעי התמודדות שצריך לפתח בבית הספר :

Image 23. Means to cope that should be developed by the school

מה המורים צריכים?

מבוסס על היררכיית הצרכים של אברהם מאסלו (1943)

היררכיית הצרכים של אברהם מאסלו (1943)

Image 24. Abraham Maslow's hierarchy of needs.

עבודה עם הורי המחוננים

המשולש: מחוננים – מורה - הורים

הורים לילדים מחוננים צריכים להתמודד עם:

- ✓ סקרנות קיצונית
- ✓ חיפוש מתמיד אחר צדק
- ✓ שפה גבוהה ולפעמים מתנשאת
- ✓ חשיבה מהירה במיוחד
- ✓ מגיבה חזקה למצב גירוי
- ✓ קפיצה לתשובה הנכונה ללא יכולת להסביר איך ולמה
- ✓ צורך עצום באוטונומיה
- ✓ פערים משמעותיים בהתנהגויות ובתחומי תפקוד
- ✓ חיבור בין אינטליגנציה גבוהה לבגרות
- ✓ ציפייה גדולה שיכולה להיווצר באכזבה

הורים לילדים מחוננים צריכים להימנע מ:

- ✓ התייחסות למחוננים כפרויקט חיים מרכזי של ההורה
- ✓ לחץ הורים להפגין את המחוננות
- ✓ התייחסות למחוננים כאל "מבוגר קטן"
- ✓ ציפיות קיצוניות מהמחוננים
- ✓ העברת המסר שהמחוננים יכולים להיות עצמאיים

צורך מחוננים מהוריהם:

- ✓ גבולות ומגבלות . הוא מוכשר - לא נסיך
- ✓ סיוע בניהול חייהם
- ✓ ציפייה אמיתית ויכולת להתמודד עם כישלון
- ✓ משוב מבוסס על השקעה ולא רק על תוצאה
- ✓ לזרום עם ההעדפות ותחומי העניין של המחוננים

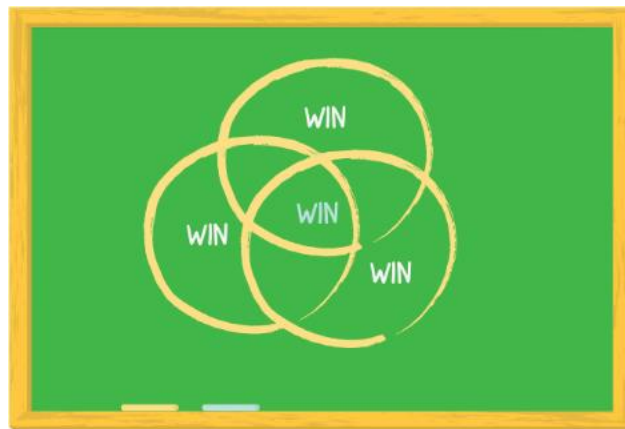
קונפליקטים שעלולים לעלות:

- ✓ הורים מצפים מבית הספר להתמודד עם המחוננים ולתת פתרונות לכל דבר
- ✓ מאשימים את בית הספר ואת המורים על כך שלאטיפלו בציפיות וכישלונות

יחסי בית ספר-משפחה: חפשו פתרון win-win

השגת פתרון מנצח בעימות עם משפחות של תלמידים מחוננים:

- ✓ זיהוי מצב המשפחה, הצרכים והמורכבויות.
- ✓ זהה את תחומי העניין שלך. מה אתה רוצה להשיג?
- ✓ זהה את העובדות והטיעונים כדי לתמוך בצד של בית הספר.
- ✓ חשבו על רצונות אפשריים של המשפחה כולה ושל ההורים בפרט.
- ✓ פתחו קווי תקשורת עם כל בני המשפחה, העצימו את ההורים.
- ✓ הובילו לפתרון עם תוצאה חיובית לכל הצדדים, המוסכמת על ידי כולם.

שאלת שאלות

מהות:

שאלת השאלה הנכונה היא לב ליבה של תקשורת וחילופי מידע יעילים. על ידי שימוש בשאלות הנכונות במצב, אתה יכול לשפר מגוון של מיומנויות תקשורת.

לדוגמה, אתה יכול לאסוף מידע טוב יותר וללמוד יותר, אתה יכול לבנות מערכות יחסים חזקות יותר, לנהל אנשים בצורה יעילה יותר ולעזור גם לאחרים ללמוד.

שאלות פתוחות וסגורות:

✓ **שאלה סגורה** מקבלת בדרך כלל מילה אחת או תשובה עניינית קצרה מאוד. לדוגמה, "האם אתה צמא?" התשובה היא "כן" או "לא"; "איפה את גר?" התשובה היא בדרך כלל שם העיר שלך או הכתובת שלך.

✓ **שאלות פתוחות** מובילות לתשובה ארוכה יותר. בדרך כלל הם מתחילים במה, למה, איך. שאלה פתוחה מבקשת מהמשיב את הידע שלו, דעתו או רגשותיו. ניתן להשתמש ב"ספר ליי" ו"תאר" באותו אופן כמו שאלות פתוחות.

שאלות חקירה:

✓ שאלת שאלות חקירה היא אסטרטגיה לבירור פרטים נוספים.

✓ לפעמים זה פשוט כמו לבקש מהמשיב שלך דוגמה, כדי לעזור לך להבין הצהרה שהוא אמר.

✓ בזמנים אחרים, אתה צריך מידע נוסף להבהרה "עד מתי אתה צריך את הדו"ח הזה, והאם אתה רוצה לראות טיוטה לפני שאני נותן לך את הגרסה הסופית שלי?"

✓ לחקור אם יש הוכחות למה שנאמר, "איך אתה יודע שלא ניתן להשתמש במסד הנתונים החדש?"

שאלות משפך:

טכניקה הגורסת להתחיל בשאלות כלליות, ולאחר מכן להתעמק בנקודה ספציפית יותר בכל אחת מהן. בדרך כלל, זה יכול לבקש לעוד ועוד פרטים בכל רמה. משמש לעתים קרובות בלשים שלוקחים הצהרה מעד:

- ✓ " כמה אנשים היו מעורבים בקטטה? " - " בערך עשרה "
- ✓ " הם היו ילדים או מבוגרים? " - " בעיקר ילדים "
- ✓ " איזה גילאים הם היו? " - " בערך ארבע עשרה או חמש עשרה "
- ✓ " האם מישהו מהם לבש משהו מיוחד? " - " כן, לכמה מהם היו כובעי בייסבול אדומים. "
- ✓ " האם היה לוגו מסוים על הכובעים? " " עכשיו כשאתה מזכיר זאת אכן היתה כתובה האות N על הכובעים. "

Figure 1 Chart on how to respond to various questions

כיצד להגיב לשאלות שונות

שאלה	תגובה
תלמיד שואל לגבי נושא שכבר נדון בכיתה	העבר את השאלה לכיתה ושאל "מי יכול לענות על שאלה זו?"
תלמיד שואל שאלת הבהרה על נושא עליו דיברת כעת	ענה תוך מציאת דרך אחרת להסביר את אותו הדבר.
תלמיד שואל שאלה המסיטה את הדיון למקומות אליהם אתה לא מעוניין להגיע	התנצל על שאתה לא עונה לשאלה ותן סיבה. הסט את הדיון חזרה לנושא בו אתה מתמקד
תלמיד שואל שאלה שבאה בבירור ממקום של התנגדות	התייחס להתנגדות זו והבטח לתלמיד כי תענה לו על שאלתו לאחר תום השיעור
תלמיד שואל שאלה רלוונטית אך לא קשורה לזרימה של השיעור	אם התשובה קצרה, ענה בקצרה. אם לא, דחה את התשובה לשאלה לסוף השיעור או לאחריו
תלמיד שואל על נושא שהתכוונת לעסוק בו בהמשך השיעור	התייחס בקצרה והבטח כי תשובה לשאלה תינתן בהמשך השיעור, כאשר הנושא הספציפי ידון בו

Image 25. How to respond to various questions.

ניהול הזמן של מורים

- משימות גוזלות זמן של מורים:**
- ✓ לתכנן ולהכין שיעורים
 - ✓ לתכנן ולהכין עבודות ומבחנים
 - ✓ לבדוק ולציין עבודות ומבחנים

- ✓ לשוחח עם תלמידים
- ✓ לשוחח עם ההורים
- ✓ לשוחח עם מבקרים
- ✓ לשוחח עם עמיתים
- ✓ ישיבות צוות
- ✓ הכשרות מקצועיות

- למורים בדרך כלל חסר זמן**
- ✓ לעצמם
- ✓ למשפחה שלהם
- ✓ לחיי החברה שלהם
- זה נקרא איזון חיים-עבודה**

חשוב: ארגן את עצמך לפני שאתה מארגן אחרים

הכן רשימה שמפרידה בין מטלות הדורשות פעולה ומטלות תגובה:

פעולה – קשור למהות העבודה שלך

תגובה - התמודדות עם הזרימה היעילה של העבודה שלך.

קבע סדרי עדיפויות לפי חשיבות ודחיפות:

חשוב - קשור למהות העבודה שלך ו דורש מחשבה מעמיקה , בדרך כלל במשימה יזומה.

דחוף - צורך לטפל במשהו מיידי, בדרך כלל משימה תגובתית.

הגדר משבצות זמן:

ארוך - לנושאים ומטלות חשובות, בדרך כלל משימות פעולה.

קצר - לבעיות ומשימות דחופות ומיידיות, בדרך כלל משימות תגובה.

Image 26. Assignments organization chart based on the urgency and importance of the assignment

כללי זמן בסיסיים למורים?

- ✓ לכל מורה מגיעה הפסקה!!
- ✓ אל תבזבזו יותר מ-1/3 מההפסקה שלכם על נושאים דחופים.
- ✓ קבעו זמן לנושאים חשובים - הכריזו על כך.
- ✓ קבעו זמן לשיחה איתכם – בטלפון הודיעו זאת לכולם.
- ✓ שיחת טלפון - רק לבעיות דחופות .
- ✓ כלל 3 דקות: אם השיחה אורכת יותר מ-3 דקות - היא לא דחופה!!